

*Піддубняк В.А., здобувач
Фурманець О.А., к.с-г.наук,
доцент кафедри агрохімії,
грунтознавства та землеробства
Національний університет водного
господарства та природокористування, м.Рівне*

ПРОДУКТИВНІСТЬ ГІБРИДІВ РІПАКУ ОЗИМОГО В УМОВАХ ЗАХІДНОГО ПОЛІССЯ

В сучасних економічних умовах популярність озимого ріпаку як виробничої культури зростає, при цьому вкрай актуальною лишається задача пошуку оптимальних технологічних рішень, зокрема для умов Поліської зони.

Добір високопродуктивних нових гібридів ріпаку озимого (вітчизняної та іноземної селекції) і вмiле пристосування біологічних особливостей виду до конкретних ґрунтово-кліматичних умов вирощування не лише підвищує урожайність (потенційну продуктивність ріпаку озимого), а й поліпшує його якість [1, 2, 3].

Потенціал врожайності ріпаку озимого сповна реалізується лише за високої ґрунтової родючості та збалансованого й оптимізованого мінерального живлення. На думку В.В.Лихочвора і В.Ф. Петриченка [4], серед агрозаходів вплив добрив на продуктивність рослин може сягати 50-60 % і більше.

Однак в умовах Західного Полісся, де переважають малородючі дерново-підзолисті ґрунти із періодично промивним водним режимом забезпечити оптимальні умови для росту рослин ріпаку озимого не завжди можливо, тому на перший план виходить пошук гібридів із високою пластичністю до умов вирощування. З цією метою впродовж 2020 року на території Костопільського району Рівненської області (зона Західного Полісся України) на дерново-підзолистих супіщаних ґрунтах була закладена низка виробничих апробацій.

Попередньо були проведені фенологічні спостереження за розвитком, оскільки стресові умови весняного періоду 2020 року зумовили сильні відхилення та аномалії в розвитку, в тому числі редукцію та абортацию стручків внаслідок посухи та заморозків (-12 градусів 07.04) в період бутонізації.

За нашими даними, всі гібриди в поточному сезоні характеризувалися малою висотою (від 97 до 153 см), однак частина із них (Андерсон, Атора, Технік) були найнижчими внаслідок того, що постраждали від весняних стресів найбільше. Найвищі рослини відмічено у гібридів Арсенал, Савео, Мартен, Мерседес. В умовах такої дії стресу ключовою для продуктивного гібриду є здатність до бокового гілкування, дані обліку якого наведені на наступному рисунку 1

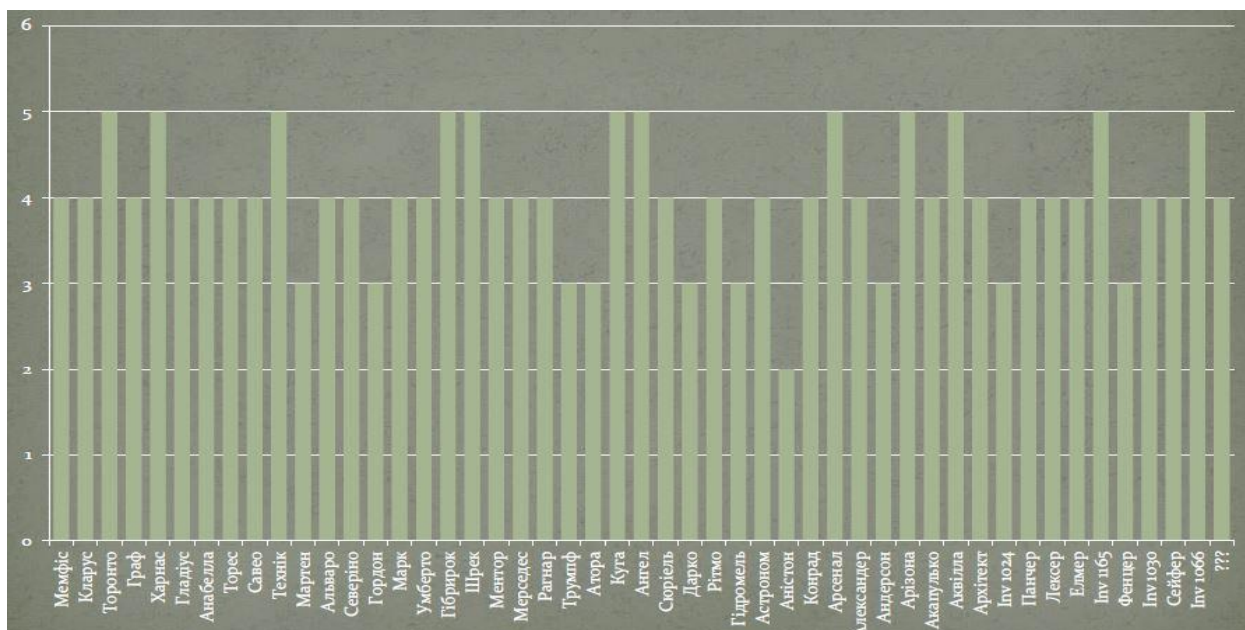

Рис. 1. Бал гілкування гібридів ріпаку озимого

Маючи високу загальну здатність до гілкування не всі гібриди однаково здатні закладати достатню кількість стручків. Так за результатами дослідження гібридів ріпаку озимого кількість стручків варіювала від 252,0 до 1082 шт. з найбільшими звиченнями у гібридів Сейфер і Мартен.

За будь-яких умов інтегральним показником придатності гібриду до вирощування в конкретних умовах є його врожайність. Збирання гібридів проводилось 31.07, що є дуже пізнім строком для ґрунтово-кліматичної зони, і є логічним наслідком холодної та довгої весни 2020 року. Спосіб збору – пряме комбайнування без десикації, вологість гібридів на момент збору 7-9%. Відмічене частково пошкодження майже всіх гібридів стебловою формою склеротиніозу. Показники врожайності загалом невисокі для зони, зумовлені проявами згаданих стресових явищ у весняний період і коливалися від 1,94 до 3,39 т/га. Найбільшу урожайність одержали за вирощування гібридів Северіно і Марк.

Отже внаслідок істотного пошкодження посівів заморозками та посухою, що відбилось і на результатах врожайності, найкраще проявили себе пластичні гібриди із високою стресостійкістю. Так за висотою рослин на момент збору найкращі результати мали рослини гібридів Арсенал, Савео, Мартен, Мерседес. Найбільшу кількість стручків - гібриди Сейфер і Мартен, а максимальну урожайність одержали за вирощування гібридів Северіно і Марк.

Список літератури

1. Сорока В. І. Перспективиріпаку в Україні / В. І. Сорока, О. І. Рудник-Іващенко // Агроном. – 2012. – № 2. – С. 86
2. Кіндрок М. О. Насінництво з основами насіннезнавства / М. О. Кіндрок, В. М. Соколов, В. В. Вишневський. – Київ : Аграрна наука, 2012. – 255 с.
3. Костенко Н. П. Продуктивність та адаптивність сортів і гібридівріпаку озимого / Н. П. Костенко // Сортовивчення та охорона прав на сортирослин. – 2011. – № 2. – С. 23-24.
4. Лихочвор В.В. Рослинництво. Сучасні інтенсивні технології вирощування основних польових культур / В.В. Лихочвор, В.Ф. Петриченко. – Львів : Укр. технології, 2006. – 614 с.